

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน โครงการส่งน้ำแม่แตง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการเกษตร ของเกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน เขตอำเภอสันป่าตอง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน ในเขตอำเภอสันป่าตองในด้านการจัดการน้ำชลประทาน ด้านการบำรุงรักษา และด้านการบริหารงานภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำ และ 3) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในด้านการมีส่วนร่วม และด้านการใช้น้ำชลประทาน ของเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากเกษตรกรที่ได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานแม่แตงในเขตอำเภอสันป่าตอง ในเขตพื้นที่ 6 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลหารแก้ว ตำบลยู่หว้า ตำบลสันกลาง ตำบลทุ่งค้อม ตำบลมะขามหลวง และตำบลบ้านกลาง มีจำนวนสมาชิก 5,189 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน จำนวน 6 กลุ่ม และสมาชิกผู้ใช้น้ำ จำนวนตัวอย่าง 371 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดเป็น เพศชาย (ร้อยละ 88.67) มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นครอบครัวขนาดเล็ก โดยมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 3-4 คน มีอาชีพหลักทำนา มีรายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ย 65,030.73 บาทต่อปี ใช้แหล่งเงินทุนจากการกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรเป็นหลัก มีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ เฉลี่ย 13 ปี ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มผู้ใช้น้ำเฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี และมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหอกระจายเสียงประจำหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเฉลี่ยประมาณ 4 ครั้งต่อปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย คนละ 6.16 ไร่ มีสถานภาพการถือครองที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ทั้งหมด โดยปลูกข้าวเป็นหลัก และปลูกพืชเศรษฐกิจในฤดูแล้ง พื้นที่ทำการเกษตรรับน้ำชลประทานเกือบทั้งหมด ร่วมกับแหล่งน้ำจากธรรมชาติ พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีที่เก็บกักน้ำ

ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดการน้ำชลประทาน การบำรุงรักษา และบริหารจัดการน้ำชลประทาน มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มี 2 ประเด็น มีดังนี้ ปัญหาจากการมีส่วนร่วม เช่น ปัญหาจากการประสานงานภายในกลุ่ม ส่วนปัญหาการให้ความร่วมมือของกลุ่มสมาชิก มีปัญหาในระดับน้อย ปัญหาจากการใช้น้ำชลประทาน เช่น ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตร และระยะทาง มีปัญหาในระดับมาก รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วม และจากการใช้น้ำชลประทาน

This study was conducted to investigate the following: 1) socio-economic characteristics and farming of farmers in irrigational areas, Sanpatong district; 2) level of farmer participation in the irrigational areas of Sanpatong district in terms of water management, maintenance, and task management within the group of irrigation water users; and 3) problems encountered and suggestions on participation and water using of farmers joining a member of irrigation water management group.

A set of interview schedules was used for data collection administered with farmers joining a member of Maetaeng irrigation water using groups in 6 sub-districts: Harnkaew, Yuwa, Sanklang, Thungtom, Makhmluang, and Baanklang districts with a total of 5,189 members which sub-divided into 6 Water management groups. Respondents in this study consisted of 371 farmers. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package.

Results of the study revealed that almost all of the respondents were male (88.67%) and 46-55 years old on average. Most of the respondents were elementary school graduates (Prathomsuksa 4). They had a small family with 3-4 people. Occupation of most respondents was rice growing and they had an annual income of 65,030.73 baht on average. The respondents got a loan from a bank for farming and they were members of water management group for 13 years on average. The respondents participated in the activities of water user group and also they had training experience for 4 times a year on average. The respondents perceived news or information through village news broadcast tower most. This was followed by staff of government agencies and staff visiting for 4 times a year. The respondents had 6.16 rai of land holding on average with title deed. They preferred to grow rice as a main crop and grow cash crops in the dry season. It was also found that almost all of the respondents' farming areas used irrigation water and natural water sources. Most of the farming areas did not have water storage area.

With regards to participation level of members of irrigation water management group, it was found that the respondents had a moderate level of participation in irrigation water management, maintenance, and irrigation water management. For problems encountered, it was found that there was a low level of problem in coordination within the irrigation water management group and members. There was a high level of problem in irrigation water using such as an amount of water used for farming and distance. This also included guidelines for solving the problems arised from this participation and irrigation water using.